

Szó szerint úgy van, ahogyan majd beszélünk róla. A nagyfizikum falán ott állnak egymás mellett a fizika nagyjainak képei Archimédesztől Albert Einsteinig. Pontosabban: Varga Vincéig. A fizika nagyjainak arcképcsarnoka az ő szabványosan méretre vágott és keretezett képével ér véget. „**Varga Vince, a nagy igazságok megmondója**”. Lehetne gúny is, de aki csak egy kicsit is ismeri a Lovassyt, tudja, hogy nem az. Hanem csibészes, nagykamaszos szeretet. Akárki találta ki, jól kitalálta. Csak egyet tévesztett el. Nem Varga Vincét kellett volna írni, hanem ezt:

Vince bácsi

Varga Vince

Asztalos István: Amióta az évkönyveket csinálom, a nagyot is és ezeket a kicsiket is, még soha senkivel nem találkoztam, aki ilyen nehezen állt kötélnek. Már-már személyes konfliktusként éltem meg. Mi az oka ennek?

Varga Vince: Biztos, hogy nem személyes konfliktus. Nem. Inkább az az oka, hogy nem szeretek nyilatkozni, nem is szoktam. Ez nem azt jelenti, hogy vissza akarnék vonulni, azért erről a harmincöt évről van bőven mondanivalóm.

A.I.: Ehhez képest nekünk van most negyvenöt percünk arra, hogy beszélgessünk, egy évre valamivel több mint egy perc. Kezdjük az elején! Hova való vagy?

V.V.: Az általános iskolát Gyulafirátóton végeztem.

A.I.: Tehát rátóti gyerek vagy.

V.V.: Igen. Tősgyökeres.

A.I. Milyen volt az a régi Rátót?

V.V.: Fizikailag, a térképen nagyon közel, másként meg eléggé mesze. Buszközlekedés persze volt, de nem volt például vízvezeték egészen 1975-ig. Bejönni Veszprémbe olyan volt, mint ma egy veszpréminek elutazni Budapestre.

A.I.: Állatot tartottatok?

V.V.: Nem, nem. A szüleim már Veszprémbe jártak dolgozni, édesanyám a Szabó Gáspár Kollégium konyháján dolgozott, édesapám pedig a vasútnál. A MÁV-nál.

A.I.: Elsőgenerációs értelmiségi vagy?

V.V.: Igen. Igen.

A.I.: Az általános iskolában, gondolom, jó tanuló voltál.

V.V.: Abban a gyulafirátóti körben igen.

A.I.: Ez valami csökkentett értéket jelentett?

V.V.: Nem, egyáltalán nem. Az is mutatja, hogy sikerült a Lovassy gimnázium matematika tagozatára bejutni.

A.I.: *Nehéz volt? A bejutás.*

V.V.: Nem, bár akkor erről semmit sem tudtunk. Nem tudtuk magunkat hová elhelyezni, a városikkal nem is igen találkoztunk, versenyek sem voltak, ahol megmérhettük volna magunkat. Az ember csak úgy bejött.

A.I.: *Felvételizni kellett?*

V.V.: Kellott, igen, kellett felvételizni. A dolgozat alapján, a matematika dolgozat alapján döntötték el, hogy bejutottam a tagozatra.

A.I.: *Milyen híre volt akkor a Lovassynak? Ezt azért is kérdezem, mert mi egyidősek vagyunk, nagyjából azonos korszakban alakult ki a Lovassy-képünk. A tied milyen volt?*

V.V.: Mivel édesanyám a kollégiumban dolgozott, erősen kötődött a Kállai Éva Gimnáziumhoz. Voltak tanárok, nevelőtanárok, akik átjártak, ott is meg itt is tanítottak. Rajtuk keresztül egy kicsit többet láttam. A Lovassynak nagyon nagy híre volt. Nagyon nagy híre volt már akkor is.

A.I.: *Félelmetes is?*

V.V.: Nem.

A.I.: *Te féltél?*

V.V.: Nem.

A.I.: *Volt egy rátóti gyerek, és egyszer csak idekerül a Lovassyba. És nem fél.*

V.V.: Azért... Nem a félelem a jó szó, hanem inkább egy kis idegenség. Ez abból fakadt, hogy vidéki voltam, a Lovassyban, a tagozaton is a veszprémiek voltak többen. Ezt azért éreztem eleinte, de aztán nagyon gyorsan kialakult minden. Kialakult egy elfogadó osztály. Nagyon elfogadó volt a légkör a Lovassyban. Nem foglalkoztak itt azzal, ki honnan jött, kinek mik a szülei. Emberileg biztosan nem. Mert azért voltak itt egyetemi tanárok gyerekei, még akadémikusgyerek is volt, és ők többet tudtak, mint mi. Ezt lehetett érezni, ezt a különbséget, de ez szakmai különbség volt, nem emberi.

A.I.: *Engem nagyon érdekel, hogy milyen volt az akkori Lovassy légköre.*

V.V.: Nem tudom... Nekünk nagyon kedvező volt és természetes. Az biztos, hogy a tagozatot egy kicsit külön kezelték, az osztályfőnökünk, Hegyi László is így nevelt bennünket. De különben... Én talán valamivel kevesebb időt töltöttem itt, mint a veszprémiek, mert mentem a buszra, és vissza Rátótra. Előtte persze volt egy kis foci, de foci után már csak ritkán maradtam itt.

A.I.: *Nagy volt a szigor?*

V.V.: Eleget lehetett tenni. Igaz, igyekeztem jól tanulni, ha lehet minden tárgyból, de a tanáraink... Nem merném bírálni a tanárait, még így negyven év távlatából sem. Mint esetleg a mostaniak. A mai diákok nagyon gyorsan mondanak ítéletet, és nyilvánossá is teszik. Felviszik az internetre. Én negyven év után sem merek ítéletet mondani a tanárimról. Az biztos, hogy nagyon szerettem ide járni, tiszteltem a tanárait. Nem tudom, lehet neveket is mondani?

A.I.: *Kérnélek is.*

V.V.: Ahogyan mondtam, Hegyi László volt az osztályfőnököm, ő tanította a matematikát

Knoll Jánossal együtt. Aztán Kapor Edit néni volt a magyartanárom, Ági édesanyja, Léja Etelka tanárnő... Földrajzból Horváth Géza. Szerettük őket, felnéztünk rájuk. Én még abban a rendszerben tanultam tovább, amikor csak két tárgy számított, a többi lehetett akármilyen is. De mégis igyekeztem mindenből jól megfelelni, mert nem tudtam volna úgy odaállni ezek elé a tanárok elé... Felkészületlenül.

A.I.: Volt kötelező iskolaköpeny?

V.V.: Volt.

A.I.: Erre később még majd visszatérünk.

V.V.: Gondolom, hogy miért.

A.I.: Hosszú haját lehetett hordani?

V.V.: Lehetett, bár nekem nem volt annyira hosszú hajam. Nem a tilalom miatt, hanem mert már akkor kezdődött nálam, hogy... Nem állt jól nekem a hosszú haj, na. De a tablóképen látszik, hogy a legtöbb fiúnak hosszú volt a haja.

A.I.: Nem volt diktatúra.

V.V.: Nem, nem volt. És Rátóton sem volt, amikor pedig bekerültem Veszprémbe, még annyi sem. Nagyon nyitott, elfogadó volt a légkör itt, a tanárok szinte mindent megengedtek, amiről nem gondolták, hogy árt nekünk. Jól éreztem magam, nagyon jól éreztem magam.

A.I.: A matek ezek szerint elég korán kikíváncozott belőled.

V.V.: Korán. Már Rátóton is. Jártam versenyekre is, eljutottam a megyei fordulóra, igaz, onnan aztán tovább nem. De olyan jól ment a matek, hogy „tanítottam” is. Akkoriban az volt a szokás, hogy a jobb tanulókat beosztották a gyengébbek mellé...

A.I.: Tanulópároknak mondták őket.

V.V.: Igen, igen. Tanulópároknak. Beosztottak engem is, bár szívesen is vállaltam. Oroszt tanítottam...

A.I.: Oroszt?!

V.V.: Oroszt, igen. Meg matematikát. De Rátóton az orosz nagyon fontos tantárgy volt. Volt egy orosz szakos férfi tanárunk, Kovács István, aki nagyon jól tudta a nyelvet. És szigorú volt. De szerettem. A nyelvet is szerettem.

A.I.: Az orosz szak soha nem kísértett meg?

V.V.: Nem. Soha. Akkoriban azért a nyelvek nem voltak annyira fontosak. A matematika volt a fontos, különösen aztán itt, a tagozaton.

A.I.: És a tanárság? Az is egyértelmű volt?

V.V.: Egyértelmű. Fel se vetődött soha semmi más.

A.I.: Sose gondoltál valamilyen tudóspályára?

V.V.: Nem. Mire az egyetem véget ért, édesapám már meghalt, és én igyekeztem visszajönni Veszprémbe. A visszatérés pedig úgy kezdődött, hogy Knoll János eljött az egyetemre körülnézni, hogy ki lenne a legújabbak közül alkalmas a Lovassyba. Engem ő hívott, és nagyon örültem, mert Veszprém és a Lovassy együtt... Tökéletes megoldás volt. Tehát nem gondoltam másra. Nem.

A.I.: Emlékszel, mennyi volt az első fizetésed?

V.V.: Kereken 2700 forint, amit novemberben megemeltek még 300 forinttal. Erre azért

emlékszem, mert nagyon büszke voltam rá, talán azért, mert váratlanul ért. Meglepődtem az emelésen, és nagyon jó érzés volt, hogy megbecsülnek.

A.I.: Akkor még az édesanyádnál laktál?

V.V.: Igen.

A.I.: Mikor költöztél külön? Mert erre a 3000 forintra...

V.V.: Én sosem költöztem külön. Később, amikor megnősültem, akkor is édesanyámnál maradtunk. Tudnod kell, hogy én egyetlen gyerek vagyok, és úgy éreztem, hogy valami kötelességem van vele szemben.

A.I.: Ezt megértem, mert én is egyetlen gyerek vagyok.

V.V.: Meg kellett oldani az ő problémáját is. Az ellátását. Ő sem nagyon akart külön menni, így volt a legjobb mindenkinek.

A.I.: Az soha nem fordult meg a fejedben, Budapesten, nagyvárosban szerencsét próbálni?

V.V.: Nem.

A.I.: Pedig ott több a lehetőség.

V.V.: Nekem akkor ez nem tűnt annyira vonzóknak. Lehetett volna persze Budapesten is maradni, de én szerettem volna egy igazán jó gimnáziumba kerülni, és az Budapesten nehéz lett volna, mert... Voltak arra már jelöltek, na. És jött az ajánlat a Lovassytól, attól a Lovassytól, amelyiknek akkor már nagyon nagy volt a híre, talán éppen akkor vált az egyik legjobbbá az országban. Lehet, hogy maradhattam volna Budapesten, de nem lett volna olyan jó dolgom, mint itt. Soha nem bántam meg, hogy visszajöttem. Ha van bennem olykor túske, az soha nem a Lovassy gimnázium közössége miatt van, hanem ezért, ami történt az oktatásban.

A.I.: Katona voltál?

V.V.: Igen, egy évig voltam katona Hódmezővásárhelyen. 82-es aknavető voltam...

A.I.: Hajjaj!

V.V.: Láttam később filmekben Afganisztánban ezt az eszközt, egy ferde cső, kijön belőle a lövedék, aztán a hegy túloldalára...

A.I.: Esik, ahova esik.

V.V.: Esik, ahova esik. Igen.

A.I.: Azt nem kérdezem, hogy szerettél-e katona lenni, mert az nagyon buggyant kérdés lenne. De tudad viccesen felfogni a katonaságot? Vagy egy szenvedési gyakorlat volt?

V.V.: Azt azért látni kell, hogy én tizennyolc éves voltam csak akkor, és otthonról huzamosabb időre még soha nem kerültem el. Hogy is mondjam? Meglepődtem. Nagyon meglepődtem azon a világon, amibe belecsöppentem ott, az Alföld dél-keleti részén. Tényleg egy külön világ volt. De az volt a jó, hogy egyetemistákkal voltunk körülvéve...

A.I.: Táposok voltatok. (Ez volt az előfelvételsek közkeletű gúnyneve. A.I.)

V.V.: Táposok voltunk. És egymást erősítettük. Az a sok-sok megalázás, ami érte az embert abban az évben, így azért elviselhetőbb volt.

A.I.: Amikor én ide kerültem a Lovassyba, valamivel később, mint te, akkor nekem úgy tűnt – tévedés joga fenntartva -, hogy ez egy eléggé hierarchikus tanári közösség volt. De én nem itt végeztem, nekem nem voltak itt gyökereim. Te hogy láttad ezt? A kezdet kezdetén.

V.V.: Ez így volt, ez biztosan így volt. Voltak, akik már régebben is idekerültek, szakmailag is messzebb jártak... Igen. De az igaz, hogy nagyon sokat tanultunk tőlük, és azért, mert szívesen tanítottak. Nem rejtegették, nem akarták megtartani maguknak a tudásukat. És aztán szépen lassan mi is belenőttünk abba, mit is jelent lovassys tanárnak lenni. Ez biztosan ma is így van, mert akik ide jönnek, ma is tudják, hogy hova jönnek. És komolyan is gondolják. Akik meg mégsem, azok egy-két év után tovább is állnak. Akik viszont itt maradnak, nagyon hamar megérik a léghört. Megérik, hogy...megérik, hogy mit várnak el a diákok, mert az azért már az első órán kiderül, hogy a diákok itt többet várnak. Több norma van, de mindegyik magas. És a többség ma is meg akar ennek felelni.

A.I.: Most olyat szeretnék kérdezni, amit néhány napja egy nagyon kedves tanítványodtól, Horváth Andrásztól már megkérdeztem. Azt, hogy vajon mi lehet az oka annak, hogy a tantárgyak között éppen a matek a mumus? Pedig vannak más nehéz tantárgyak is.

V.V.: Úgy gondolom, hogy ennek az okát a gyökereknél kell keresni. A matematika egy olyan tantárgy, tudomány, ahol nagyon erős a dolgok egymásra épülése. És ha nincsenek erős gyökerek, akkor a hiány tovább növekszik. De ennek a fordítottja is igaz. Én soha nem tanítottam máshol, csak a Lovassyban, csak a Lovassyt ismerem. De úgy érzem, hogy itt azért nem annyira mumus a matematika. Vagy tagozaton vagy emelt szinten itt azért a gyerekek fele választja a matematikát. Ez nagyon sokat mond. Természetesen tudom, hogy mi nem látunk mindent. Tudom, hogy ebben milyen komoly háttérmunka van, a korábbi kollégák és a diákok munkája, de akkor is igaz, hogy ha a gyökerek erősek, akkor a matematika már nem ijesztő, hanem nagyon is szép.

A.I.: Ezt azért is hoztam szóba, mert - most ne kerteljünk, hagyjuk a kötelező szerénykedést - téged nagyon, de tényleg nagyon szeretnek a tanítványaid. Egy matektanárt, akinek az irodalmi elvárások szerint rémnek kellene lennie. Mi a titka, mi a titkod, hogy te meg Vince bácsi vagy?

V.V.: Nehéz erre válaszolni. Biztosan benne van a sok-sok pedagógiai tapasztalat. Figyelem a gyerekeket az első órákon, és ha észreveszem, hogy egyszer csak nem úgy néz, ahogyan eddig nézett, talán szebben, talán szomorúbban, akkor tudom, hogy annak oka van. És igyekszem megtudni, mi az oka, ha egyáltalán rám tartozik. És igyekszem erőt adni, támogatást. Segíteni.

A.I.: Itt van egy érdekes és szemléletes példa. A nagyfizikumban kint vannak a fizika történetének nagy alakjai, és a végén, ugyanolyan formátumban, ugyanúgy bekeretezve: VARGA VINCE, a nagy igazságok megmondója.

V.V.: Gondolkodtam rajta, hogy engedjem-e kitenni oda.

A.I.: De hát ez annyira kedves gesztus.

V.V.: Igen. De érdekes, hogy éppen fizikából, pedig azt tanítók kevesebbet. Igen, érzi az ember a gyerekek szeretetét, de a gyerekek is érzik. Kölcsönös ez. Az biztos, hogy rosszszat nem akartam sose. Igyekeztem a legtöbbet adni és a legtöbbet visszakérni, tulajdonképpen szigorúnak tartom magam, de... De azért látom, hol a határ. A legtöbb soha nem abszolút, hanem csak a lehető legtöbbet jelenti. A tanártól is meg a gyerekektől is.

A.I.: A te tanári figurád elmaradhatatlan kelléke a fehér köpeny. Abszolút áruvédjegy.

Mesélj erről valamit!

V.V.: Biztonságot ad.

A.I.: *Biztonságot?*

V.V.: Igen. Az ember bármilyen helyzetbe kerül, ad egy védettséget. Nem úgy értem, hogy fizikailag, hanem...

A.I.: *Egy stílus?*

V.V.: Igen. Talán valami konzervativizmus, bár nem mondanám, hogy feltétlenül konzervatív vagyok, de ezt a hagyományt, azt, hogy a tanár járjon fehér köpenyben, tisztelem. És tartom is magam hozzá.

A.I.: *Olyan vagy benne, mint egy doktor bácsi.*

V.V.: Igen. És tényleg ad egy biztonságot, nemcsak kifele, hanem befelé is.

A.I.: *Ezt jól kibeszéltük. De hadd kanyarodjak vissza egy mondatodhoz, amit akkor félbe hagytunk. Azt mondtad, ha van benned túske, az azért van, ami az oktatásban történt. Egy ilyen öreg motoros, mint te is vagy, már nagyon sok oktatáspolitikai fordulatot megélt. Hogyan emlékszel ezekre vissza?*

V.V.: Én sokszor nem is tudtam, nem is tudom, hogy hol is tartunk. Most sem tudom.

A.I.: *Csak hogy ne szűkítsük le rögtön a jelenre, volt például olyan idő, amikor nem volt kötelező matekból érettségizni.*

V.V.: Tényleg?

A.I.: *Én például nem érettségiztem matematikából.*

V.V.: Tényleg?

A.I.: *Én nem. Bár lehet, hogy azért, mert én szakközépiskolás voltam.*

V.V.: Furcsa. Ezt nem tudtam. De ha például az érettségit nézzük, akkor mindenképpen jobbá vált, jobb, hogy a két szintet, az emeltet és a középszintet bevezették, és az is jó, hogy a másik tárgyból, fizikából kísérlet is van. Sokkal színvonalasabb, sokkal összetettebb lett ezáltal a fizika érettségi. És általában az egész érettségi. Az is nagyon jó, hogy a gyerekeknek viszonylag sok tárgyból kell levizsgázni, mert így sokkal színesebb, teljesebb lett a tudásuk, és ezáltal az egyéniségük is. Teljesebb emberek mennek ki a felsőoktatásba.

A.I.: *Én úgy emlékszem, hogy abban a harmincöt évben, amit a pályán töltöttünk – de nyugodtan mondhatunk negyvenet is a magunk diákéveivel együtt –, ahány politikai korszakváltás jött, minden új irány meg akarta mutatni az oktatásban, hogy ő kicsoda. Emlékszel te erre?*

V.V.: Viszonylagos nyugalmat...akárhogyan is nézzük...'90-ig éreztem. Utána aztán ahány új kormány jött, mindig az volt, hogy szeptemberben új tanmeneteket kellett írunk. Még az olyan tárgyakból is, amelyeknek semmi közük a politikához.

A.I.: *Ez sérelem? Vagy fejlődés?*

V.V.: Sérelem? El kell fogadni. Elfogadom, hogy így van. Egyébként lehet, hogy van benne javulás is néha-néha, és talán furcsán hangzik azok után, amit az előbb mondtam, de úgy érzem most, tíz év után, hogy át kellene megint dolgozni az érettségit. Tartalmi értelemben is.

A.I.: *Ez mit jelent?*

V.V.: Azt, hogy abban a tizenegy évben, ami 2005 óta eltelt, sokat változott a szakma. Még az is lehet, hogy 2005-ben sem a lehető legjobbat sikerült bevezetni. Szerintem eljött az ideje a változtatásnak. És kellene erről beszélni, szakmai fórumokon kellene beszélni mindenképp előtt.

A.I.: Ez a tanári előmeneteli rendszer, amiről most olyan sokat beszélünk, téged hogyan érint? Mit gondolsz róla?

V.V.: Én beadtam a portfóliót. De zavar, közben meg nagyon zavar, hogy 35 év után ilyesmit kell csinálni. Nem a szakmai kihívás, hanem éppen az, hogy ebben az egész rendszerben milyen kevés a szakma. Több az önfényezés...lehet, hogy ez egy kicsit erős szó. A papír sok mindent kibír, arra le lehet írni csodás dolgokat is. Olyat is, ami nem igaz. Ez zavar. Mindenképp zavar. Az is zavar, hogy utána jönnek majd – kik jönnek? – valakik, ők minősítenek majd. Két órát néznek meg, holott két órából, de még száz órából sem lehet megmondani, hogy ki milyen tanár. Ha a tanárokat egyáltalán lehet minősíteni, azt én úgy gondolnám el, hogy a gyerekeket megnézni a bementnél, megnézni, hogyan jöttek be, sokféle szempontból, és aztán megnézni, hogyan mennek ki.

A.I.: Megkérdeznéd a diákokat?

V.V.: Igen, de legszívesebben csak öt év után. Rövid távon be lehet csapni a diákokat, sokat torzíthat a képen egy-egy teljesen friss élmény. De öt év után már nagyon tisztán látja a diák, hogy kitől mit kapott. De legfőképpen mindenképp a bemenetet meg a kimenetet hasonlítanám össze.

A.I.: Ha már a bemenetet meg a kimenetet szóba hoztad... Nekem sokszor mondják, bosszant is nagyon, hogy ó, hát nektek könnyű! Ott van az a sok okos gyerek, a motivált családok... Nektek könnyű.

V.V.: Lehet. Lehet, hogy itt, nálunk egy kicsivel jobb a bemenet. De én úgy érzem, hogy a Lovassy tanári kara meg a vezetőség együtt, mi itt olyan munkát végzünk, ami nélkül lehetnének egy jó közepes gimnázium, de az országban a kilencedik semmiképp. Persze tudom, hogy én soha más iskolában még nem tanítottam, de azt látom, hogy itt a rendezvények, a műsorok, a közösségek, az mind olyan, hogy a gyerekeket alakítják. És látom, osztályfőnökként különösen, hogy más emberként, sokkal csiszoltabb emberként mennek ki, mint ahogyan bejöttek. Mert amikor bejönnek...van rajtuk mit alakítani. A viselkedésükön, a szokásaikon.

A.I.: De azért megküzdünk velük.

V.V.: Meg. És a végén szeretettel mennek innen ki, és szeretettel jönnek ide vissza.

A.I.: Vince, mi itt három és fél évtized diákgenerációját láttuk. Láttuk változni is a generációkat. Szerinted mennyit változtak? És milyen irányba?

V.V.: Én pozitívnak érzem a változást. '89 előtt...az iskola is kategorikusabb volt. Mostanra, úgy érzem, sokkal színesebb lett. Akkor például a művészeti tárgyak nem voltak annyira elismertek. Voltak a „főtantárgyak”, a többi meg... Most sokkal több a szín, a lehetőség, és sokkal színesebb emberek mennek ki innen. Én így érzem.

A.I.: Pedig amikor én a Városháza után visszatértem – az nyolc év volt, távol -, nagyon sokan mondták, hogy „ó, majd meglátod, hogy ezek a gyerekek már egészen mások”.

És ezt nem jó értelemben mondták. Károgtak.

V.V.: Én úgy érzem, a gyerekek...finomabbak lettek. Mi is azok lettünk, de a gyerekek különösen. Színesebbek. A Nemzeti Alaptantervnek ebből a szempontból van pozitív hatása. Az, hogy fontosabbá tette azt, amit '89 előtt hajlamosak voltunk másodlagosként kezelni.

A.I.: *Még hét-nyolc évvel van a nyugdíjig.*

V.V.: Hét. Hét év, igen.

A.I.: *Várod?*

V.V.: Kicsit. Főleg a reggelek miatt. A reggelek nekem nagyon döcögősek. Azért is várom, hogy legyen időm, legyen időm magamra: olvasgatni például. De addig még sok év van, egy osztályt végigvinni, öt év, és sokszor gondolok arra, hogy bírom-e vajon, lesz-e egészségem végigcsinálni. Úgyhogy a nyugdíjra nem sokat gondolok még, arra gondolok, hogy ehhez az öt évhez legyen elég egészségem.

A.I.: *Vince, ez már majdnem végszó. De még egy utolsó kérdés: annyira rossz volt?*

V.V.: Mi volt rossz?

A.I.: *Ez a beszélgetés.*

V.V.: Miért lett volna rossz?

A.I.: *Csak mert majdnem elátkoztál miatta.*

V.V.: Nem, nem. Egyáltalán nem volt rossz. Talán ha az elején egy matekpéldát hoztál volna megoldásra, másként indulunk.